

دیواری که ۲۸ سال مردم را می‌کشت

۲۴ مرداد ۱۳۹۳ ساعت ۲۱:۰۱

۵۳ سال پیش در بامداد یک‌شنبه سیزدهم آگوست ۱۹۶۱، نیروهای نظامی آلمان شرقی خیابان‌های منتهی به نقاط مرزی را محاصره کردند و کارگران ساختمانی آغاز به ساختن دیواری کردند که امروز یکی از اجزاء مهم و نمادین تاریخ معاصر آلمان و اروپاست. این سازه که ۲ متر ارتفاع داشت، ارتباط بین بخش شرقی و غربی شهر برلین را کاملاً قطع کرد و به تدریج «دیوار برلین» نام گرفت.

۵۳ سال پیش در بامداد یک‌شنبه سیزدهم آگوست ۱۹۶۱، نیروهای نظامی آلمان شرقی خیابان‌های منتهی به نقاط مرزی را محاصره کردند و کارگران ساختمانی آغاز به ساختن دیواری کردند که امروز یکی از اجزاء مهم و نمادین تاریخ معاصر آلمان و اروپاست. این سازه که ۲ متر ارتفاع داشت، ارتباط بین بخش شرقی و غربی شهر برلین را کاملاً قطع کرد و به تدریج «دیوار برلین» نام گرفت.

ساخت دیوار برلین چنان پرشتاب و سختگیرانه انجام شد، که بسیاری از کسانی که بستگان و نزدیکان‌شان در بخش غربی بودند، برای همیشه از دیدار با آنها محروم شدند و ۲۸ سال بسیاری زنان از شوهران، والدین از فرزندان و برادران از خواهران دور افتادند و بسیاری حتی آنقدر زنده نماندند که فرو ریختن دیواری که وسط یک شهر سر بر آورده بود را ببینند.

کشته‌ها، زخمی‌ها، عجایب

دیوار برلین ۱۵۵ کیلومتر طول داشت که ۴۵ کیلومتر آن از وسط شهر می‌گذشت. ۱۹۲ گذرگاهی که پیش از این راه عبور و مرور برلین شرقی و غربی بودند، و ۹۷ خیابان شهری برلین که در جهت شرقی غربی قرار داشتند، و همچنین ۹۵ مسیر بین شهری بسته شدند. خطوط راه‌آهن، مترو، تلفن و همه راه‌های ارتباطی قطع شد.

خط زرد مشخص شده روی این نقشه هوایی، همان دیواری است که ۲۸ سال، آلمان را به دو نیمه شرقی و غربی تقسیم کرد

هر چه می گذشت این دیوار پیشرفته تر می شد. تا پایان سال ۱۹۶۱، دیوار برلین به سیم خاردار الکتریسیته دار مجهز شد و برج های مراقبت مسلح برای حفاظت و کنترل عبور و مرور ساخته شد. بر اساس یک گزارش رسمی منتشر شده از سوی دولت آلمان، در طول ۲۸ سال اقتدار دیوار برلین، ۱۲۵ نفر در پای آن کشته و ۲۰۰ نفر به شدت مجروح شدند. اولین قربانی فرار از دیوار، جوانی ۲۴ ساله بود که در ۲۸ آگوست ۱۹۶۱ (۶ شهریور ۱۳۴۰) می خواست به برلین غربی فرار کند. ۳۲ نفر از قربانیان بدون قصد فرار کشته شده اند. ۸ نگرهبان و ۸ زن نیز در میان کشتگان دیوار برلین بوده اند و ۸۰ درصد کشته شدگان زیر ۳۰ سال داشته اند.

با این حال در فاصله سال های ۱۹۶۱ تا ۱۹۸۹ نزدیک به ۵ هزار نفر توانستند از برلین شرقی به بخش غربی آن فرار کنند. در چهارم و پنجم اکتبر ۱۹۶۴ در عملیاتی منحصر به فرد، ۵۷ نفر موفق شدند با کندن تونلی به طول ۱۴۵ متر به برلین غربی بروند. این رخداد در سال ۲۰۰۱ دستمایه ساخت فیلمی به نام «تونل» به کارگردانی رولاند ریشر و با حضور سبستین کخ شد. در یک اقدام عجیب دیگر، دو برادر توانستند بال های بسیار سبکی به دست های خود ببندند و به سمت آلمان غربی پرواز کنند.

آیا دیوار مرگ مانع فروپاشی اقتصادی شد؟

دیوار برلین اصلی‌ترین نماد جنگ سرد تلقی می‌شود و «پرده آهنین» هم خوانده می‌شود. اما چه شد که این دیوار خونین آهنین ساخته شد؟ در یک جمله می‌توان گفت دولت آلمان شرقی برای جلوگیری از خروج نیروی کار خود به آلمان غربی و مقابله با ویرانی اقتصادی دست به ساختن دیوار برلین زد. پس از پایان جنگ جهانی دوم در سال ۱۹۴۷ (۱۳۲۵ شمسی)، چهار کشور پیروز یعنی آمریکا، بریتانیا، فرانسه و شوروی دست به تقسیم کشور اشغال شده آلمان زدند و هر بخش از آن در اختیار یکی از این کشورها قرار گرفت. در این میان بخش بزرگی از برلین که بخش شرقی آن بود به شوروی رسید و بخش‌های دیگر میان سه کشور دیگر تقسیم شد.

در سال ۱۹۴۸ آمریکا، انگلیس و فرانسه بخش‌های تحت کنترل خود را در هم ادغام کردند و کشوری با عنوان «جمهوری فدرال آلمان» اعلام موجودیت کرد. پس از آن بود که در ۷ اکتبر ۱۹۴۹ دولتی کمونیستی در بخش تحت کنترل شوروی تشکیل شد و «جمهوری دموکراتیک آلمان» یا «آلمان شرقی» نام گرفت. آلمان شرقی در شرایط بسیار ناگوار اقتصادی و سیاسی و نارضایتی گسترده مردم روبرو شد. نارضایان برای یافتن شرایط بهتر اقتصادی راه برلین غربی را در پیش گرفتند. گرچه با آغاز جنگ سرد، کشمکش میان شوروی و متحدانش در جنگ جهانی دوم بالا گرفت و مرزی میان آلمان شرقی و غربی کشیده شد، اما با این حال عبور و مرور آزاد بود.

بر اساس آمارهای رسمی منتشر شده، از سال ۱۹۴۹ تا ۱۹۶۱ بیش از ۵ میلیون نفر از مردم آلمان شرقی به آلمان غربی رفتند. از این میان در ۶ ماه اول ۱۹۶۱ تنها ۱۶۰ هزار نفر رسماً به آلمان غربی پناهنده شدند. بیشتر این مهاجران را کارگران متخصص، کارشناسان، اساتید دانشگاه و روشنفکران تشکیل می‌دادند و فرار آنها از آلمان شرقی به دولت این کشور نوپا فشارهای مختلف اقتصادی و سیاسی وارد می‌کرد.

دولت آلمان شرقی و برادر بزرگ آن اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی برای کنترل مهاجرت‌ها و جلوگیری از خروج نیروی کار متخصص، و با هدف جلوگیری از فروپاشی اقتصادی، چاره‌ای جز بستن تمام راه‌های ارتباطی برلین شرقی و برلین غربی نیافتند و این کار به دستور نیکیتا خروشچف رهبر اتحاد جماهیری شوروی انجام شد. دیواری که بر اساس اعلام رسمی دولت آلمان شرقی به نام «دیوار حافظ ضدفاشیست» و با هدف «جلوگیری از رفت‌وآمد نامطلوب» بنا شد.

سرانجام دیوار

میخائیل گورباچف در ۱۱ مارس ۱۹۸۵ (۱۳۶۳) رهبر شوروی شد و سخن از برداشتن «پرده آهنین» از دور کشورهای بلوک شرق

و پایان «جنگ سرد» گفت. او با صراحت گفت که شوروی در رقابت اقتصادی با غرب از پا درآمده است. دو تظاهرات در ۱۵ ژانویه ۱۹۸۸ و ۱۵ ژانویه ۱۹۸۹ توانست موج حرکت مردمی علیه دولت آلمان شرقی را به راه بیندازد. گرچه افراد پلیس، دستگاه امنیتی (اشتازی)، نیروهای اجتماعی (کادرهای حزبی طرفدار آلمان شرقی) به معترضان حمله کردند، اما این شعله‌ها فروکش نکرد. تمام زمستان ۱۹۸۸ در برلین شرقی، لایپزیک و درسدن به اعتراضات خیابانی گذشت.

سرانجام پس از اعتراضات بسیار و استعفای «اریش هونکر» رهبر حزب حاکم و رییس دولت آلمان شرقی، در شامگاه نهم نوامبر ۱۹۸۹ (۱۸ آبان ۱۳۶۸)، گونتر شابوسکی عضو کمیسیون سیاسی حزب حاکم اعلام کرد: «شهروندان آلمان شرقی می‌توانند کشور را ترک کنند.» روز بعد پشت دیوار برلین مملو از جمعیتی بود که در پی خارج شدن از زندان بزرگ «جمهوری دموکراتیک آلمان» بودند. ازدحام چنان بود که مردم راهی جز ویران کردن دیوار برای خروج از مرزهای ۲۸ ساله نیافتند.

یکی از معروف‌ترین عکس‌های تاریخ، عکسی از اولین روز فروریختن دیوار برلین است. سرباز مرزبان به نام «کنراد شومان» در حال پرش از روی سیم‌های خاردار و فرار به سوی آزادی

دیوار مرگبار برلین ۲۵ سال است که برای همیشه فرو ریخته، گرچه خیابانی که ۲۸ سال از وسط نصف شده بود، امروز میزبان ۳۴ قطعه از دیوار است. در سال ۱۹۹۸ در همین مکان بنای یادبودی ساخته شد که روی آن این‌چنین نوشته شده است: «به یاد

تجزیه شهر از ۱۳ آگوست ۱۹۶۱ تا ۹ نوامبر ۱۹۸۹ و به یاد قربانیان حکومت ستمگر کمونیست».

آدرس مطلب :

<https://www.cafetari.kh.com/news/۲۷۸۰۳/دیوار۲۸-سال-مردم-کشت-می-مردم-سال-۲۸-دیوار۳>